

ISSN (Online): 2783-4255

Research Paper

Designing and Validating the Research Curriculum Pattern of Secondary High School Teachers Based on the Akker Pattern

Siamand Movludi¹, Mohammad Ali Mojalal², Sadegh Maleki Avarsin^{3*}, Zarin Dneshvar Haris⁴

1- Ph.D. Graduate in Curriculum Development. Tabriz Branch. Islamic Azad University. Tabriz, Iran.

2- Assistant Professor of Curriculum Development. Bonab Branch. Islamic Azad University. Bonab. Iran.

3- Associate Professor of Education management. Tabriz Branch. Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

4- Assistant Professor of Consulting. Tabriz Branch. Islamic Azad University. Tabriz. Iran.

Received: 24/01/1401**Accepted:** 17/03/1401**PP:**1-18

Use your device to scan and read the article online

DOI:

Keywords:

Curriculum, research, teachers,

Akker pattern

Abstract**Introduction:**

This research has been done in order to design and validate the research curriculum of secondary high school teachers based on the Akker pattern in 2019-2020.

Research Methodology: In terms of method, this research is a mixed type of research (quantitative-qualitative), and in terms of purpose, it is an applied one. In the qualitative approach, the research synthesis method was used and for its validation, the descriptive-survey method was used, implementing the content validity ratio method of Lawshe, and Mann-Whitney U. The statistical sample includes 20 top research teachers of the secondary high school in West Azerbaijan province and 10 curriculum elites and experts who have authored at least two books and 5 scientific research papers, who were selected through purposive sampling method up to the extent of data saturation.

Findings: In this research by considering the Akker pattern, first the elements of the research curriculum are identified and then in order to answer the research questions, and based on semi-structured interviews, first the views of sample research teachers and elites and curriculum experts are extracted and then by coding the interviewees answers, the coding and the final categories were determined and the final pattern was developed based on it. The pattern obtained was validated by two groups of research teachers, elites and curriculum experts, and the two groups confirmed the validity of the pattern.

Corresponding author: Sadegh Maleki Avarsin**Address:** Associate Professor of Education management. University of Tabriz Islamic Azad, Tabriz, Iran**Tell:** 09144130377**Email:** s.maleki@iaut.ac.ir

مقاله پژوهشی

طراحی و اعتبار سنجی الگوی برنامه درسی پژوهشگری دبیران دوره دوم متوسطه بر اساس الگوی اکر

سیامند مولودی¹، محمد علی مجمل²، صادق ملکی آوارسین³، رزین دانشور هریس⁴

- 1- دانش آموخته دکتری برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.
- 2- استادیار گروه علوم تربیتی، بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران.
- 3- دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.
- 4- استادیار گروه مشاوره، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

چکیده

مقدمه و هدف: این پژوهش به منظور طراحی و اعتبار سنجی الگوی برنامه درسی پژوهشگری دبیران دوره دوم متوسطه بر اساس الگوی اکر در سال 1399-1398 انجام گرفته است.

روش شناسی پژوهش: این تحقیق از لحاظ روش، از نوع تحقیقات ترکیبی (کمی- کیفی) و از لحاظ هدف جزو تحقیقات کاربردی بوده که در رویکرد کیفی از روش سنتز پژوهی استفاده شده و برای اعتبارسنجی آن از روش توصیفی از نوع پیمایشی با استفاده از روش نسبت روایی محتوایی لاوشه و آزمون یو من ویتنی استفاده گردید. نمونه آماری شامل 20 نفر از دبیران پژوهشگر برتر دوره دوم متوسطه استان آذربایجان غربی و 10 نفر از نخبگان و صاحب نظران برنامه درسی که حداقل دارای دو تألیف کتاب و 5 مقاله علمی پژوهشی هستند، با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند تا حد اشباع داده ها انتخاب شدند.

یافته‌ها: در این تحقیق، ابتدا با در نظر گرفتن الگوی اکر، عناصر برنامه درسی پژوهشگری مشخص و سپس برای پاسخ به سؤالات تحقیق، ابتدا بر اساس مصاحبه نیمه ساختار یافته، دیدگاه‌های دبیران پژوهشگر نمونه و نخبگان و صاحب نظران برنامه درسی استخراج و سپس از طریق کد گذاری پاسخ‌های مصاحبه شوندگان کد بندی و مقولات نهایی مشخص و بر اساس آن الگوی نهایی تدوین شد. سپس الگوی به دست آمده توسط دو گروه دبیران پژوهشگر و نخبگان برنامه درسی مورد اعتبار سنجی قرار گرفت و دو گروه، اعتبار الگوی به دست آمده را تأیید نمودند.

تاریخ دریافت: 1401/01/24

تاریخ پذیرش: 1401/03/17

شماره صفحات: 1-18

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

واژه‌های کلیدی:

برنامه درسی، پژوهشگری، دبیران، الگوی اکر.

* نویسنده مسئول: صادق ملکی آوارسین

نشانی: دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

تلفن: 9144130377.

پست الکترونیکی: s.maleki@iaut.ac.ir

مقدمه

با روش‌های تحقیق و آگاهی از نتایج پژوهش‌های جدید در عرصه تعلیم و تربیت و همچنین اتخاذ رویکرد معلم پژوهنده یا روش پژوهش در عمل پیشنهاد می‌گردد (Fazlollahi, GHamshi, Noroozi, Maleki Tavana, 2011).

برای آموزش معلمان پژوهشگر، توجه به برنامه آموزش قبل و ضمن خدمت آنان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ زیرا چنین آموزشی باید بتواند تحولی در فرآیند آموزش، تغییر باورها و نگرش‌ها و ایجاد چارچوب نظری مناسب برای یادگیری معلمان ایجاد نماید. پژوهشکده تعلیم و تربیت از سال 1375 تاکنون، اقدام به اجرای سالانه برنامه آموزش معلم پژوهنده^۴ (پژوهشگر) با اهداف زیر نموده است:

- 1- آموزش ارج نهادن به پژوهش و نوآوری‌های معلمان و متولیان امر تربیت و ایجاد انگیزه برای رشد و بالندگی آنان؛
- 2- آموزش تقویت خودباوری فرهنگیان به خصوص معلمان و کمک به رشد و شکوفایی استعدادهای بالقوه آنان و فراهم ساختن زمینه‌های بهسازی و اثربخشی در فرآیند آموزش و پرورش؛
- 3- آموزش بسط تفکر پژوهش و حل مسایل جاری و ضروری در بدنه آموزش و پرورش؛
- 4- آموزش فراهم ساختن زمینه‌های ارتقای دانش و بازآموزی معلمان از طریق درگیر کردن آنان با پژوهش در عمل؛
- 5- آموزش مستندسازی تجربه‌های مفید فرهنگیان برای استفاده متولیان امر تربیت کشور؛
- 6- آموزش کاهش مشکلات ناشی از کاربرد یافته‌های پژوهش متداول دانشگاهی (CHaychi, Gooya, Mortazi, Mehrabani, Saki, 2006).

انجام فعالیت‌های پژوهشی^۵ به معلمان کمک می‌کند تا بین نظریه‌های آموزشی و فعالیت‌های روزمره آموزشی خود پیوند برقرار کنند. پژوهش نقش مستقیمی در بهسازی فعالیت‌های آموزشی معلم دارد و از طریق حمایت از نقش معلم به عنوان پژوهشگر می‌توان بر فاصله بین محقق و معلم غلبه کرد، همچنین مشارکت معلمان در پژوهش بازتاب زیادی در فعالیت‌های کلاسی آنان دارد، در نتیجه معلمان که در پژوهش درگیر می‌شوند، توجه دقیق‌تری به روش‌های صحیح تدریس، نگرش و فهم، نسبت به کاربرد رویکردهای مختلف در فرآیند تدریس دارند (Trunk, 2017).

پژوهنده شدن معلمان سبب رشد پرسشگری در محیط مدرسه و کلاس و همچنین سبب توسعه اجتماعی آنان می‌شود. اگر

جامعه امروز که سرآغاز هزاره سوم است از سوی بسیاری از صاحبان اندیشه، عصر دانایی لقب گرفته و پژوهش^۱ و تحقیق در عصر کنونی از مهم‌ترین عوامل تولید و گسترش دانش می‌باشد. در رویارویی با چالش‌های این عصر، آموزش و پرورش سرمایه‌ای اجتناب‌ناپذیر است؛ تحقق هر آرمانی در جوامع کنونی وابسته به آموزش و پرورش می‌باشد؛ از سوی دیگر رکن و غالب اصلی ساختار آموزش و پرورش را منابع انسانی آن، یعنی معلمان می‌سازند (Koutselni, 2016).

به منظور ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت و اثربخشی آموزشی، باید مهارت‌ها و توانمندی‌های لازم در معلمان تقویت شوند و لازمه این امر، مجهز کردن معلمان به بینش علمی و انجام پژوهش است تا از این رهگذر، به تولید اندیشه اهتمام ورزیده و از این اندیشه در راستای بهبود وضع کلاس درس و مدرسه استفاده لازم را به عمل آورند. آموزش و پرورش، پژوهشی را می‌طلبد که محور اساسی آن، تغییر و تحول در کلاس درس و جریان یاددهی-یادگیری باشد. در این میان، معلمان، نقش اساسی را در این نوع از پژوهش ایفا می‌کنند (Rowly, 2017).

معلمانی که در فعالیت‌های پژوهشی درگیر می‌شوند و یافته‌های پژوهش‌های خود را به کار می‌گیرند، در تصمیم‌گیری‌هایشان مؤثرتر، سنجیده‌تر و منتقدتر عمل می‌کنند. معلمان همچنین به‌عنوان پژوهشگران بالقوه برای مشخص کردن موقعیت‌های نامعین در رابطه با فعالیت‌های‌شان می‌توانند روش علمی را به کار برده و با استفاده از تحقیق، فعالیت‌های خود را بهبود بخشند. این امر کمک می‌کند تا معلمان نقش مؤثرتری در شناخت مسایل آموزشی به ویژه فرایند یاددهی-یادگیری^۲ داشته باشند (Fichtman, 2017). بنابراین برای توسعه و تحقق اهداف پژوهشی در جامعه لازم است ابتدا معلمان دارای روحیه و نگرش پژوهشی باشند، در صورت توفیق در تربیت معلمانی برخوردار از نگرش پژوهشی و مهارت‌های عملی، بذریه‌پویی و تحول مستمر در نظام تعلیم و تربیت کاشته می‌شود (Koutselni, 2016).

یکی از وظایف اصلی سازمان آموزش و پرورش تلاش در جهت هرچه غنی‌تر نمودن دانش معلمان در زمینه پژوهش و افزایش توانایی‌های شغلی آنان از طریق ایجاد روح تحقیق و پژوهش در آنهاست که در این راستا برگزاری آموزش‌های ضمن خدمت^۳ برای پژوهش معلمان، کارگاه‌های آموزشی جهت آشنایی

مشارکت در برنامه‌های آموزش پژوهش می‌تواند به بهبود نگرش و علاقمندی افراد به پژوهش و گسترش دانش پژوهشی آنان کمک کند. اگر معلمان در زمینه فعالیت‌های آموزشی و تخصصی ضعف و کاستی داشته باشند باید دانش و مهارت آن‌ها از طریق برنامه‌های مداوم آموزشی به روز شود. این فعالیت‌ها در حیطه توسعه حرفه‌ای آن‌ها قرار می‌گیرد (hejazi, 2019)، بهبود مهارت‌های پژوهشی و ایجاد انگیزه برای انجام پژوهش در معلمان مستلزم مشارکت آنان در دوره‌های آموزشی برای انجام پژوهش است که این امر موجب توسعه ظرفیت پژوهشی معلمان می‌گردد (bazargan, 2016).

ورود معلمان در عرصه پژوهش و آموزش آنان در این عرصه تأثیرات زیادی بر نحوه آموزش آن‌ها بر جای خواهد گذاشت از جمله:

معلمان مفروضات مربوط به استانداردهای فنی تدریس را بیش از پیش درک خواهند کرد. مزایای پژوهش، به ویژه رابطه آن با فهم هر چه بیشتر عواملی را که بر آموزش و تدریس^۲ اثر دارند، بیشتر خواهند شناخت و از تجربه بیش از پیش می‌آموزند. توان آن‌ها برای حضور در عرصه تحقیقات آموزشی درک می‌شود، موقعیت معلم به عنوان یک یادگیرنده فکور، به جای کارگزاری که از بالا به پایین و بدون هیچ سؤالی صرفاً مصرف کننده نظرات دیگران است، درک می‌شود. به عنوان کارکنانی دانش محور در نظر گرفته می‌شوند که بر عمل حرفه‌ای خود ژرف‌اندیشی می‌کنند و دانش حرفه‌ای خود را متناسب با نیازمندی‌های کلاس درس به روز می‌سازند. پیچیدگی‌های فرایند مدرسه بیشتر درک می‌شود و فهم اینکه این پیچیدگی‌ها جدا از زمینه‌های اجتماعی، تاریخی، فرهنگی، فلسفی، اقتصادی، سیاسی و روانی که آن را در بر گرفته‌اند، قابل درک نخواهد بود. پژوهش در عمل حرفه‌ای جایگاه خود را می‌یابد. فرصتی برای تحلیل پدیده‌های کلاس درس و کوشش در جهت تفسیر آن‌ها فراهم می‌شود. فرصت تحلیل و ژرف‌اندیشی درباره دیدگاه‌ها و عقاید دیگران فراهم می‌شود. معلمان با حضور فعال و از نزدیک، تجربیات و دانش خود و دیگران را برای حل موانع و مشکلات تدریس به کار می‌گیرند و به این ترتیب دانش بومی ناظر بر توسعه عمل تدریس گسترش می‌یابد (Saki, 2010).

الگوی اکر یک الگوی مفهومی بوده و ناظر به این است که منطق کلان برنامه درسی چیست و عناصر برنامه‌های درسی چه ویژگی‌های مهمی خواهد داشت؟ اگر معتقد است که هسته اصلی (منطق) یک برنامه درسی، معمولاً با اهداف و محتوای یادگیری در ارتباط است. این هسته اصلی عموماً متضمن ایجاد تغییراتی برای بسیاری از جنبه‌های دیگر طرح یادگیری است. با

آموزش مبتنی بر پژوهش باشد، بافت مدارس بر مبنای پرسش‌ها و پاسخ‌ها شکل خواهد گرفت. در نتیجه ضمن بالنده شدن خود معلمان، دانش آموزان نیز روحیه پژوهشگری پیدا خواهند کرد و محک تمام ارزش‌ها و نظرات و عمل‌ها، پژوهش خواهد شد در چنین فرایندی در کلاس و مدرسه، قطعیت و مطلق جای خود را به نسبییت و خرد ورزی خواهد داد. با پژوهشگر شدن معلمان فاصله نظر و عمل که همواره مورد انتقاد اکثر صاحب نظران و دست اندر کاران است، از میان می‌رود. همچنین پژوهش و نقادی مداوم سبب بهبود مهارت‌ها و توانایی معلمان می‌شود و آموزش را همواره با روش‌های غنی‌تر پیش می‌برد (eghbal, 2011).

معلم بیش از دیگران در معرض پرسش‌های آموزشی است؛ بهتر است برای پاسخ به پرسش‌ها و مسایل، خود درگیر پژوهش و حل مسأله گردد. یافته‌های پژوهش توسط خود معلمان به کار می‌رود. پس بهتر است که خود معلم نیز دست به پژوهش بزند. مشارکت معلم در پژوهش باعث ایجاد اعتماد به نفس می‌شود و در او انگیزه به پژوهش رشد می‌نماید. با درگیر شدن معلم در پژوهش، مسأله جدایی میان نظریه و عمل از میان می‌رود. نتایج حاصل از پژوهش معلمان در کلاس درس کاملاً کاربردی است. در فرایند پژوهش، معلم هر جا لازم دانست، تغییرهای لازم را اعمال می‌کند. معلم ضمن پژوهش رشد می‌کند، بالفعل می‌شود و چاره‌یابی، نوآوری و نوجویی اشاعه می‌یابد. بنابراین ضرورت دارد که برای پژوهندگی معلمان آموزش‌های لازم در این زمینه ارایه و بستری برای پژوهش عملی آنان توسط کارگزاران تعلیم و تربیت فراهم گردد" (Hawk, 2017).

فعالیت‌های پژوهشی به معلمان کمک می‌کند تا بین نظریه‌های آموزشی و فعالیت‌های روزمره آموزشی خود پیوند برقرار کنند، پژوهش نقش مستقیمی در بهسازی فعالیت‌های آموزشی معلم دارد و از طریق حمایت از نقش معلم به عنوان پژوهشگر می‌توان بر فاصله بین محقق و معلم غلبه کرد. همچنین آموزش پژوهش برای معلمان بازتاب زیادی در فعالیت‌های کلاسی آنان دارد، در نتیجه معلمانی که در پژوهش درگیر می‌شوند توجه دقیق‌تری به روش‌های صحیح تدریس، نگرش و فهم نسبت به کاربرد رویکردهای مختلف در فرایند تدریس دارند (Yoon, 2007).

طبق مطالعه‌ای که (Dodani, LaPorte, 2011) انجام دادند آموزش پژوهش به کارکنان موجب ارتقای ظرفیت پژوهشی آنان می‌گردد. (Munn, 2008)، نیز یکی از عوامل مهم گسترش ظرفیت پژوهشی را آموزش پژوهش در سطح دانشگاهی و غیردانشگاهی می‌داند. به عقیده (Peterson, 2008)،

تجارب زیسته معلمان عبارتند از: زمینه‌سازی خلق روش‌های تدریس نو، تجربه گردانی و تبادل اطلاعات بین معلمان، تغییر و بهبود تدریس معلمان، ایجاد و پرورش توان پژوهشگری در معلمان، توسعه حرفه‌ای معلمان، رشد اخلاقی معلمان، موفقیت و بهبود یادگیری دانش آموزان (golamkani, 2020)، موانع اجرایی پژوهشگری دبیران شامل ضعف اطلاعاتی و عدم آگاهی معلمان از فرایند پژوهش و کمبود امکانات و منابع علمی - پژوهشی، نداشتن انگیزه کافی و پایین بودن روحیه پژوهشی معلمان، عدم حمایت مالی شایسته از طرف مسئولین و محدودیت های مالی، کمبود وقت برای انجام پژوهش و نگرش و عمل مدیران، پایین بودن روحیه فعالیت های گروهی و تیمی برای انجام پروژه های تحقیقاتی می‌باشد (enayati, 2012) و آموزش باید در یک استان یا شهرستان و یک مدرسه باشد و دوره ها به صورت عملی برگزار شود و محور آموزش، توسط معلمان تعیین گردد (Aysegul, Bilge, 2017).

نتایج این تحقیق موجب رشد حرفه ای دبیران شده و مهارت‌های تفکر، حس اثر بخشی، تمایل به سهیم شدن و برقراری ارتباط و نگرش ها را در جهت فرایند تغییر تحت تأثیر قرار می دهد. دبیران در محیط‌های آموزشی راجع به خودشان، دانش آموزان و همکاران‌شان مطلع می‌شوند و می‌توانند راه‌هایی به منظور بهبود مستمر تعیین کنند. دبیری که با پژوهش آشنا گردد و به شیوه آموزش پژوهشگری دست یابد می‌تواند پژوهشگری را به دانش آموزان بیاموزد و روحیه پژوهشگری^۲ و تحقیق را در آنان تقویت کند تا کارآمدی آنان نیز افزایش پیدا کند. دبیران به‌طور نقادانه کلاس‌های درسی خود را مورد آزمون قرار داده، مداخله های آموزش را اجرا و توسعه بخشیده و تأثیر این مداخله ها را مورد ارزیابی قرار دهند. این فعالیت‌ها به دبیران اجازه می دهد در تولید و توسعه دانش کاربردی مشارکت داشته باشند.

نتایج این تحقیق می‌تواند برای دبیران، جهت بهتر انجام دادن کارهای پژوهشی و همچنین برای تدریس بهتر و با کیفیت تر در کلاس‌های درس و آشنا کردن و درگیر کردن دانش آموزان با مسایل پژوهشی و یادگیری بهتر در کلاس درس و به چالش کشیدن کلاس درس، توسط دبیران آموزش دیده، مورد استفاده قرار گیرد. پس باید با تغییر و تحول در برنامه‌ها و سیاست‌های آموزش و پرورش، زمینه لازم را برای پژوهشگری دبیران و توسعه ظرفیت پژوهش و در نتیجه تحقق سیاست‌ها و اهداف آموزش و پرورش در زمینه پژوهش به وجود آورد. چنین ظرفیت و استعدادی در صورتی به وجود خواهد آمد که دبیران، آموزش‌های لازم را در زمینه پژوهش در قالب دوره های آموزش ضمن خدمت بگذرانند.

عنایت به نقش محوری منطبق یا چرایی برنامه درسی که نقش اصل کلی یا ماموریت اصلی برنامه درسی است و در حکم مؤلفه‌ای جهت دهنده در فرایند تصمیم سازی برنامه درسی عمل می‌کند، می‌توان وضعیت آرایش عناصر برنامه درسی را به‌صورت ویژه ای نشان داد که در آن همه عناصر مؤلفه ها، حول محور منطبق اصلی برنامه درسی به یکدیگر متصل و مرتبط هستند. هسته اصلی و نه رشته تار عنکبوت به قسمت‌های ده گانه یک برنامه درسی اشاره دارند که هر کدام در خصوص یک جنبه از یادگیری و برنامه یاد گیری فراگیران است (akker, 2010). این عناصر عبارتند از: منطبق، مقاصد و اهداف، محتوا، فعالیت‌های یادگیری، نقش معلم، مواد و منابع، گروه بندی، مکان، زمان، ارزشیابی (khosravi, 2013).

معلمان به میزان بالایی به آموزش و راهنمایی در زمینه پژوهش نیاز دارند و نیاز است که در این زمینه بستر سازی شود (Meerah, 2012)، برگزاری دوره آموزشی پژوهشگری باعث بهبود کیفیت طراحی آموزشی، به کارگیری روش‌های نوین تدریس، به کارگیری وسایل آموزشی در فرایند یاددهی - یادگیری، به کارگیری روش های مناسب ارزشیابی، حل مسایل آموزشی و تربیتی توسط دبیران می‌شود (hadighi, 2017)، دلایل روی آوردن معلمان به پژوهشگری باعث رضایت روحی پس از تدریس موفق، آموختن روش های پژوهش در آموزش به ویژه تأکید بر فناوری اطلاعات و ارتباطات و افزایش رشد حرفه ای آنها می‌شود (Wacher, 2009)، با انجام کار پژوهشی، بچه ها در عملکرد کلاسی و تجربیات خود متعهد هستند و در یادگیری پیشرفت حاصل می‌شود. آموزشیارانی که به عنوان معلم هستند و بچه ها به عنوان دانش آموز، در عملکرد خود در حال پیشرفت هستند و توسعه حرفه ای حاصل می‌شود (Borgia, 2009)، پژوهشگری معلمان باعث نزدیک کردن فاصله نظر و عمل، گسترش مشارکت و تبادل اطلاعات و تجارب، دوری از عوام زدگی و پاسخگویی علمی به چالش‌ها، تولید دانش بومی و کاربردی، رشد خودباوری و احساس خودارزشمندی و بهبود کیفیت تدریس می‌شود (fayaz, 2019)، با پژوهش می‌توان فاصله نظر و عمل را در امر آموزش و تدریس بیشتر به صورت عملی در کلاس اجرا کرد که این امر خود باعث افزایش سطح کیفیت آموزشی می‌شود (erfani, 2016). مهارت‌های انجام پژوهش توسط معلمان به صورت مهارت طراحی و انجام کلی فرایند پژوهش، مهارت ارزشیابی پیشینه پژوهش و تجزیه و تحلیل نقادانه آن و تلفیق پژوهش‌های قبلی، نوشتن گزارش علمی از پژوهش، ارائه شفاهی پژوهش و مهارت کارگروهی می‌باشد (Julien, 2012).

- نقش دبیران در برنامه درسی پژوهشگری برای آنان چگونه است؟
- مواد و منابع برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران شامل چه مواردی هستند؟
- گروه بندی برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران چگونه باشد؟
- مکان اجرای برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران باید چه ویژگی هایی داشته باشد؟
- زمان اجرای برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران باید چه شرایطی داشته باشد؟
- ارزشیابی برنامه درسی پژوهشگری به چه شیوه ای انجام شود؟

روش شناسی پژوهش

این تحقیق از لحاظ روش، از نوع تحقیقات ترکیبی (کمی- کیفی) و از لحاظ هدف جزو تحقیقات کاربردی بوده که در رویکرد کیفی با توجه به اینکه هدف پژوهش، شناسایی طراحی برنامه درسی پژوهشگری براساس الگوی اکر، از دیدگاه دبیران پژوهشگر نمونه و نخبگان بود، ابتدا با مراجعه به مبانی نظری و دیدگاه‌های صاحب‌نظران، مؤلفه های پژوهشگری دبیران شناسایی شده ، سپس به روش سنتز پژوهی استخراج گردید و در رویکرد کمی جهت اعتبار سنجی الگو، از روش توصیفی- پیمایشی استفاده شده است. با توجه به اینکه داده های به دست آمده رتبه ای بودند و منحنی توزیع داده ها نیز نرمال نیستند و شرایط آمار پارامتریک را ندارند، داده های اخذ شده مرحله اول تحقیق، با استفاده از آزمون ناپارامتریک (یو من ویتنی)، مورد آزمون قرار گرفت. مدل زیر مراحل انجام تحقیق را نشان می دهد.

جامعه آماری این تحقیق شامل، کلیه دبیران پژوهشگر برتر دوره دوم متوسطه استان آذربایجان غربی و نخبگان برنامه درسی در سال 1398-1399 می‌باشد.

نمونه و روش نمونه گیری

در این تحقیق در روش کیفی، از روش نمونه گیری هدفمند تا حد اشباع داده ها استفاده شد. در روش کمی از روش سر شماری که شامل همه اعضای جامعه آماری دبیران پژوهشگر برتر و نخبگان برنامه درسی که حداقل دارای دو تألیف کتاب و 5 مقاله علمی پژوهشی بودند به تعداد 30 نفر در خصوص اعتبار سنجی الگو انتخاب شدند.

و همچنین آنان انگیزه و توانمندی لازم برای انجام پژوهش و به موازات آن فرصت‌ها و امکانات مورد نیاز برای پژوهش در محیط آموزشی را دارا باشند.

پس می‌توان گفت که بهبود و اثربخش کردن آموزش های معلمان، در حوزه های پژوهشی الزامی به نظر می رسد. عوامل متعددی مانند استفاده از روش‌های تدریس مناسب، استفاده از شیوه های مناسب طراحی، انتخاب فرایند اساسی و اصولی در انتخاب و آرایه محتوا بر روی اثربخشی آموزش تأثیر دارد. طراحی الگوهای تدوین برنامه درسی مفید و کارآمد در آموزش و پرورش در راستای تحقق اهداف ارزشمند آموزش و پرورش و کمک به معلمان در جهت توانمند سازی آنها در صلاحیت حرفه ای تدوین برنامه درسی از اهمیت خاصی برخوردار است. پس با توجه به نقش و اهمیت پژوهش در حوزه آموزش و پرورش و نیاز به آموزش پژوهشگری برای دبیران در برنامه درسی لازم است تا برنامه های درسی به گونه ای طراحی شوند تا بتوانند در جهت تحقق اهداف، یعنی آموزش درست و کارا و عملی برای دبیران پیش روند. بنابراین با توجه به اهمیت مطالب آرایه شده، در این پژوهش به طراحی الگوی برنامه درسی پژوهشگری دبیران دوره دوم متوسطه استان آذربایجان غربی بر اساس الگوی اکر پرداخته می‌شود. همچنین انجام این پژوهش، یک چارچوب مشخص را جهت تصمیم گیری در اختیار دست اندرکاران نظام تعلیم و تربیت قرار می دهد که دبیران چه نیازهایی برای انجام کارهای پژوهشی دارند و چگونه کار پژوهشی انجام دهند و اینکه با استفاده از الگوی برنامه درسی (اکر) ، برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران کدام است؟

سؤال اصلی پژوهش

برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران بر اساس الگوی اکر چگونه است؟
اعتبار برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران از دیدگاه خبرگان چگونه است؟

سؤالات ویژه

- منطق و دلیل برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران دارای چه مقولاتی است؟
- مقاصد و اهداف برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران چیست؟
- 8 محتوای برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران دارای چه بخش هایی است؟
- فعالیت‌های یادگیری برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران دارای چه مشخصاتی است؟

روش گردآوری داده ها

برای جمع آوری داده ها برای رویکرد کیفی، ابتدا مبانی نظری تحقیق را که همان شناسایی مؤلفه های پژوهشگری دبیران می باشد با مراجعه به مبانی نظری و دیدگاه های صاحب نظران مشخص نموده و بعد با استفاده از روش مصاحبه نیمه ساختار یافته که شامل 10 سؤال بر اساس عناصر برنامه درسی اکر، جهت برنامه درسی پژوهشگری دبیران طراحی شده بود و اعتبار آن توسط استادان راهنما و دو نفر از صاحب نظران برنامه درسی تأیید شد، استفاده گردید. سپس سؤالات به صورت مصاحبه از 20 نفر از دبیران پژوهشگر نمونه و 10 نفر صاحب نظر برنامه درسی پرسیده شد و نظرات مصاحبه شونده ها ضبط گردید و در صورت لزوم در حین مصاحبه سؤالات دیگری جهت پر بار کردن محتوای مصاحبه ها از آنها پرسیده شد. در آخر تمامی نظرات مصاحبه شونده ها که به صورت صوتی ضبط شده بودند، اعم از دبیران پژوهشگر و صاحب نظران، به صورت کد گذاری باز، مکتوب گردید. سپس نظرات مشابه و نزدیک به هم شناسایی شده و در چند مقوله کلی تر به صورت کد گذاری محوری مشخص گردید و بر اساس این مقولات، مؤلفه های اصلی و نهایی به صورت کد گذاری انتخابی،

استخراج گردید. در رویکرد کمی پرسشنامه ای متشکل از 18 سؤال، جهت اعتبار سنجی الگوی برنامه درسی پژوهشگری طراحی گردید و در اختیار نمونه مورد نظر تحقیق قرار گرفت. ابتدا برای اعتبار سنجی این پرسشنامه، از روش نسبت روایی محتوایی (CVR) و براساس جدول لاوشه، پاسخ ها و نظرات آزمودنی ها (20 نفر دبیران پژوهشگر و 10 نفر نخبگان و صاحب نظران برنامه درسی)، با استفاده از طیف سه بخشی لیکرت « مناسب است » ، « تا حدی مناسب است » و « نامناسب است » طبقه بندی کرده و بر اساس آن مناسب ترین پاسخ و نظر را انتخاب کردیم. جهت محاسبه این نسبت، از نظرات دبیران پژوهشگر و متخصصان برنامه درسی در زمینه محتوای آزمون مورد نظر (برنامه درسی پژوهشگری دبیران) استفاده گردید و با توضیح اهداف آزمون و محتوای آن، از آن ها خواسته شد تا هریک از سؤالات را بر اساس طیف سه بخشی « مناسب است » ، « تا حدی مناسب است » و « نامناسب است » جواب دهند. سپس بر اساس فرمول زیر، نسبت روایی محتوایی پرسشنامه محاسبه گردید:

$$N/2 - CVR = n_e - N/2$$

جدول 1- میزان (CVR) به دست آمده از پاسخ های دبیران پژوهشگر و نخبگان برنامه درسی، در هر یک از عناصر دهگانه الگوی اکر بر اساس نسبت روایی محتوایی لاوشه

عناصر گروه	منطق و چرایی	اهداف و مقاصد	محتوا	فعالیت های یادگیری	نقش دبیران	مواد و منابع	گروه بندی	مکان	زمان	شیوه های ارزشیابی
CVR دبیران	0/93	0/66	0/66	0/73	0/93	0/66	0/60	0/86	0/66	0/80
	ne 19	ne 16	ne 17	ne =18	ne =19	ne =17	ne 16	ne =19	ne 17	ne 18
	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
CVR نخبگان	1	0/80	0/60	0/"0	1	0/60	0/60	0/80	0/60	0/80
	ne 10	ne =9	ne =8	ne =8	ne =10	ne =8	ne =8	ne =9	ne =8	ne =9
	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
CVR میانگین دو گروه	0/93	0/66	0/66	0/73	0/93	0/66	0/60	0/86	0/66	0/80
	ne 29	ne 25	ne 25	ne =26	ne =29	ne =25	ne 24	ne =28	ne 25	ne 27
	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=

بندی، مکان و فضا، زمان، شیوه های ارزشیابی (نباید کمتر از 0/42 باشد. بنابراین با توجه به جدول فوق که مقدار CVR همه عناصر آن در گروه دبیران بیشتر از 0/42 می باشد، می توان

بر اساس جدول فوق، حداقل مقدار CVR در گروه دبیران پژوهشگر که تعداد آنها 20 نفر است، در هر یک از عناصر برنامه درسی پژوهشگری دبیران (منطق و دلیل، مقاصد و اهداف، محتوا، فعالیت های یادگیری، نقش دبیران، مواد و منابع، گروه

1- Content Validity Ratio

تجزیه و تحلیل داده ها

ابتدا با در نظر گرفتن الگوی اکر، عناصر برنامه درسی پژوهشگری مشخص و سپس برای پاسخ به سؤالات تحقیق، ابتدا مبانی نظری تحقیق را که همان شناسایی مؤلفه های پژوهشگری دبیران می باشد، با مراجعه به مبانی نظری و دیدگاه های صاحب نظران مشخص کرده و بعد با استفاده از مصاحبه نیمه ساختار یافته، دیدگاه های دبیران پژوهشگر نمونه و نخبگان برنامه درسی را تا حد اشباع داده ها استخراج و سپس از طریق کد گذاری (باز، محوری، و انتخابی) و روش سنتز پژوهی، پاسخ های مصاحبه شوندگان کد بندی، (باز، محوری، انتخابی) گردید و مقولات نهایی مشخص و بر اساس آن الگوی نهایی طراحی شد. همچنین برای اعتبار سنجی، الگوی برنامه درسی طراحی شده را اولاً با استفاده از پرسشنامه ای که بر اساس نسبت روایی محتوایی لاوشه اعتبار سنجی گردید و در اختیار 20 نفر از دبیران پژوهشگر و 10 نفر از نخبگان برنامه درسی قرار داده و مناسب ترین پاسخ و نظر را انتخاب، و بعد با توجه به اینکه داده های ما رتبه ای بوده و منحنی توزیع داده های ما نرمال نیستند و شرایط آمار پارامتریک را ندارند، داده های اخذ شده از مرحله اول تحقیق با استفاده از آزمون نا پارامتریک یو من وبتنی برای مقایسه میانگین دو گروه مستقل، و به جهت این که آیا اختلاف معنی داری بین دو گروه (دبیران و نخبگان) وجود دارد یا خیر، الگوی طراحی شده، مورد اعتبار سنجی قرار گرفت.

یافته ها

سؤال 1- منطق و دلیل برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران کدام است؟

جدول 1- مقوله های شناسایی شده برای منطق و دلیل برنامه درسی پژوهشگری دبیران

عناصر برنامه درسی بررسی شده	پاسخ ها	جامعه آماری	کد مصاحبه شونده	فراوانی پاسخ ها
منطق و دلیل	تربیت دانش آموزان پژوهشگر	دبیران	1-2-4-9-14-15-16-18-21-22-11	11
	روش تدریس مبتنی بر پژوهش	نخبگان	1-2-3-4-5	5
	تقویت روحیه پژوهشگری	دبیران	1-4-10-11-15-19	5
	تقویت روحیه مشارکتی	نخبگان	1-2-3-4-5	5
		دبیران	1-2-4-10-11-12-13-18-22-23	10
		نخبگان	2-3-4-5	5
		دبیران	1-4-14-15-17-18-19-23-25	8
		نخبگان	1-2-3-4	4

کد گذاری انتخابی (منطق و دلیل) آموزش مهارت پژوهشگری-شکل گیری روحیه پژوهشگری و مشارکتی

نتیجه گرفت که پرسشنامه طراحی شده، از دیدگاه دبیران پژوهشگر دارای اعتبار بالایی می باشد.

همچنین حداقل مقدار CVR در گروه نخبگان برنامه درسی که تعداد آنها 10 نفر می باشد، در هر یک از عناصر برنامه درسی پژوهشگری دبیران، (منطق و دلیل، مقاصد و اهداف، محتوا، فعالیت های یادگیری، نقش دبیران، مواد و منابع، گروه بندی، مکان و فضا، زمان، شیوه های ارزشیابی)، نباید کمتر از 0/60 باشد. بنابراین با توجه به جدول فوق که مقدار CVR همه عناصر آن در گروه نخبگان حداقل 0/60 و بالاتر از آن می باشد، می توان نتیجه گرفت که پرسشنامه طراحی شده، از دیدگاه نخبگان برنامه درسی دارای اعتبار بالایی می باشد.

در نهایت برای اظهار نظر نهایی و اعتبار سنجی پرسشنامه کلی طراحی شده، CVR دو گروه (دبیران پژوهشگر و نخبگان برنامه درسی) را با همدیگر به دست آوردیم. حداقل مقدار CVR در دو گروه که تعداد آنها 30 نفر است، در هر یک از عناصر برنامه درسی پژوهشگری دبیران، (منطق و دلیل، مقاصد و اهداف، محتوا، فعالیت های یادگیری، نقش دبیران، مواد و منابع، گروه بندی، مکان و فضا، زمان، شیوه های ارزشیابی)، نباید کمتر از 0/33 باشد. بنابراین با توجه به جدول فوق که مقدار CVR همه عناصر آن در دو گروه حداقل 0/60 و بالاتر از آن می باشد، می توان نتیجه گرفت که پرسشنامه کلی طراحی شده، از دیدگاه دو گروه (دبیران پژوهشگر و نخبگان برنامه درسی) دارای اعتبار بالایی می باشد.

سؤال 2- مقاصد و اهداف برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران کدام‌ها هستند؟

با توجه به خلاصه تحلیل‌های انجام شده در جدول (1)، در مجموع 25 مقوله فرعی، 4 مقوله کلی و در نهایت 2 مؤلفه اصلی که بیانگر منطق برنامه درسی پژوهشگری دبیران بودند، تحت عناوین: 1- آموزش مهارت پژوهشگری 2- شکل‌گیری روحیه پژوهشگری و مشارکتی شناسایی و استخراج گردید.

جدول 2- مقوله‌های شناسایی شده برای مقاصد و اهداف برنامه درسی پژوهشگری دبیران

عناصر برنامه درسی بررسی شده	پاسخ‌ها	جامعه آماری	کد مصاحبه شونده	فراوانی پاسخ‌ها
تقویت روحیه مشارکتی	دبیران	2-5-6-7-8-10-11-12	8	
تقویت روحیه پژوهشگری دبیران	دبیران	2-3-4-5-6-8-9-10-11	9	
تقویت روحیه پرسشگری	دبیران	2-3-11-12	4	
در دانش آموزان	نخبگان	1-2-5-6	4	
تقویت نگرش دبیران به پژوهش	دبیران	1-2-6-8-9-12	6	
تربیت نسلی خلاق	دبیران	1-2-3-4-6	5	
تربیت نسلی متفکر	دبیران	1-7-10	3	
	نخبگان	3	1	
	نخبگان	1-7	2	
	نخبگان	0	0	
کد گذاری انتخابی (اهداف)				
آموزش مهارت تحقیق-ایجاد روحیه پژوهش-تدریس مبتنی بر پژوهش-ایجاد مهارت حل مسأله در دانش آموزان				

سؤال 3- محتوای برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران کدام است؟

با توجه به خلاصه تحلیل‌های انجام شده در جدول (2) در مجموع 12 مقوله فرعی شناسایی و 6 مقوله کلی و 4 مؤلفه اصلی که بیانگر مقاصد و اهداف برنامه درسی پژوهشگری دبیران بودند تحت عناوین: 1- آموزش مهارت تحقیق 2- ایجاد روحیه

جدول 3- مقوله‌های شناسایی شده برای محتوای برنامه درسی پژوهشگری دبیران

عناصر برنامه درسی بررسی شده	پاسخ‌ها	جامعه آماری	کد مصاحبه شونده	فراوانی پاسخ‌ها
محتوا	• نحوه شناسایی مسأله پژوهش و تعریف آن	دبیران	1-2-3-4-5-6	6
	• نحوه تعریف و تعیین اهداف پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش	نخبگان	1-2	2
	• تعریف مفهومی و عملیاتی مفاهیم و متغیرهای پژوهش			
ارجاع درون متنی و پایان متنی				

- نحوه جستجو و گردآوری مبانی نظری
- نحوه تنظیم و سازماندهی مبانی نظری
- شیوه جستجو و تنظیم پیشینه تجربی
- تشخیص و تعریف رویکردهای کمی و کیفی و ترکیبی و روش‌های زیر مجموعه هر رویکرد
- انواع روش‌های نمونه‌گیری
- انواع روش‌ها و ابزارهای گردآوری داده‌ها
- انواع شیوه‌های تحلیل داده‌ها
- معیار و ملاحظات اخلاقی پژوهش
- معیارهای ارزشیابی اعتماد و اعتبار یافته‌ها
- نحوه گزارش یافته‌های کمی و کیفی
- تبیین و تفسیر یافته‌ها
- محدودیت‌های پژوهش
- پیشنهاد‌های عملی و کاربردی

• کد گذاری انتخابی (محتوا) شامل تمام عناصر و فرایندهای تحقیق

با توجه به تحلیل‌های انجام شده و نتایج خلاصه شده در جدول (3) در مجموع 0 مقوله فرعی شناسایی و استخراج شد، سپس 1 مقوله که به طور هدفمند بیانگر یک مقوله کلی تر بود، تعیین و نامگذاری شد. در پایان همان 1 مقوله اصلی که شامل کلیه فرایندهای تحقیق می‌شد و بیانگر مؤلفه‌های محتوای برنامه درسی پژوهشگری دبیران بود، استخراج گردید. این مقوله عبارت است از:

1- آشنایی و به‌کارگیری کلیه فرایندهای تحقیق

سوال 4- فعالیت‌های یادگیری برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران چگونه است؟

جدول 4- مقوله‌های شناسایی شده برای فعالیت‌های یادگیری برنامه درسی پژوهشگری دبیران

عناصر برنامه درسی بررسی شده	پاسخ‌ها	جامعه آماری	کد مصاحبه شونده	فراوانی پاسخ‌ها
فعالیت‌های یادگیری	تدوین یک پروپوزال پژوهشی	دبیران	8-4-3-1	4
	توصیف فرایند انجام یک پژوهش	دبیران	8-7-6-5-4-2-1	7
	نقد روش شناسی پژوهش‌های گذشته	دبیران	3-2-1	3
		دبیران	3-2-1	3
		دبیران	1-5-3-2	4
		دبیران	3-2-1	3

کد گذاری انتخابی (فعالیت‌های توانایی تدوین طرح تحقیق - انجام تحقیق آزمایشی یادگیری)

با توجه به خلاصه تحلیل‌های انجام شده در جدول (4) در مجموع 8 مقوله فرعی شناسایی و 3 مقوله کلی و 2 مؤلفه اصلی که بیانگر فعالیت‌های یادگیری برنامه درسی پژوهشگری دبیران بودند، تحت عناوین: 1- توانایی تدوین طرح تحقیق 5- انجام تحقیق آزمایشی شناسایی و استخراج گردید.

سؤال 5- نقش دبیران در برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران چگونه است؟

جدول 5- مقوله های شناسایی شده برای نقش دبیران در برنامه درسی پژوهشگری

عناصر برنامه درسی بررسی شده	پاسخ ها	جامعه آماری	کد مصاحبه شونده	فراوانی پاسخ ها
نقش دبیران	دبیر نقش راهنما و تسهیل گر داشته باشد.	دبیران	10-9-8-7-6-5-4-3-2-1	10
	با آموزش و پرورش و مسایل آموزشی آشنا باشد.	نخبگان	6-5-4-3-2-1	6
کد گذاری انتخابی (نقش دبیران)	بستر سازی و راهنمایی دانش آموزان در انجام تحقیق	دبیران	10-9-7-4-2	5
		نخبگان	6-4-3	3
	تجارب پژوهشگری داشته باشد.	دبیران	8-6-3-1	4
		نخبگان	6-5-2-1	4

با توجه به خلاصه تحلیل های انجام شده در جدول (5) در مجموع 10 مقوله فرعی شناسایی و 3 مقوله کلی و 1 مؤلفه اصلی که بیانگر نقش دبیران در برنامه درسی پژوهشگری بود، تحت عنوان: 1- بستر سازی و راهنمایی دانش آموزان در انجام تحقیق شناسایی و استخراج گردید. سؤال 6- مواد و منابع برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران کدامها هستند؟

جدول 6- مقوله های شناسایی شده برای مواد و منابع برنامه درسی پژوهشگری دبیران

عناصر برنامه درسی بررسی شده	پاسخ ها	جامعه آماری	کد مصاحبه شونده	فراوانی پاسخ ها
مواد و منابع	کتاب های روش شناسی پژوهش	دبیران	10-9-8-7-6-5-4-3-2-1	10
	مقالات	نخبگان	5-4-3-2-1	5
	پایان نامه ها	دبیران	10-8-7-6-5-4-3-2-1	9
	گزارش های پژوهشی منتشر شده	نخبگان	5-4-3-2-1	5
کد گذاری انتخابی (مواد و منابع)	مجلات	دبیران	10-9-4-3-2-1	6
	کتاب تحقیق - بررسی تحقیقات انجام شده	نخبگان	5-4-1	3
		دبیران	10-7-6-5-4-3-2-1	8
		نخبگان	5-4-3-2	4

با توجه به خلاصه تحلیل های انجام شده در جدول (6) در مجموع 11 مقوله فرعی شناسایی و 5 مقوله کلی و 2 مؤلفه اصلی که بیانگر مواد و منابع برنامه درسی پژوهشگری بودند، تحت عنوانین: 1- کتب تحقیق 2- بررسی تحقیقات انجام شده شناسایی و استخراج گردید. سؤال 7- گروه بندی برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران چگونه باید باشد؟

جدول 7- مقوله های شناسایی شده برای گروه بندی برنامه درسی پژوهشگری دبیران

عناصر برنامه درسی بررسی شده	پاسخ ها	جامعه آماری	کد مصاحبه شونده	فراوانی پاسخ ها
گروه بندی	در گروه بندی ضمن این که افراد گروه با هم همکاری کنند ولی مسئولیت شخصی هر فرد نیز مشخص باشد.	دبیران نخبگان	1-2-3-4-5-6 1-2-3-4	6 4
	گروه بندی به گونه ای باشد که فعالیت پروژه ای را حمایت کند.	دبیران نخبگان	3 1	1 1
	کد گذاری انتخابی (گروه بندی) • گروه بندی بر اساس توانایی دبیران - گروه بندی بر اساس موضوع			

با توجه به خلاصه تحلیل های انجام شده در جدول (7) در مجموع 6 مقوله فرعی شناسایی و 2 مقوله کلی و 1 مؤلفه اصلی که بیانگر گروه بندی برنامه درسی پژوهشگری دبیران بود، تحت عنوان: 1- طراحی تمرین های انفرادی و گروهی شناسایی و استخراج گردید.

سؤال 8- مکان برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران چگونه است؟

جدول 8- مقوله های شناسایی شده برای مکان برنامه درسی پژوهشگری دبیران

عناصر برنامه درسی بررسی شده	پاسخ ها	جامعه آماری	کد مصاحبه شونده	فراوانی پاسخ ها
مکان	به فناوری های نوین برای ارائه مواد چند رسانه ای مجهز باشد.	دبیران نخبگان	1-2-3-4-5-6-7-8 1-2-3-4	8 4
	مکان در دسترس و نزدیکی محل اشتغال دبیران باشد.	دبیران نخبگان	1-3-5-6-8 1-2-3-4	5 4
	مشارکت و بحث گروهی را پشتیبانی کند.	دبیران نخبگان	1-2-3-4-5-8 1-2-3-4	6 4
کد گذاری انتخابی (مکان)	برانگیزاننده باشد.	دبیران نخبگان	2-6-7 1-3	3 2
	برانگیزاننده و در دسترس - پشتیبانی از بحث گروهی و مشارکتی			

با توجه به خلاصه تحلیل های انجام شده در جدول (8) در مجموع 8 مقوله فرعی شناسایی و 4 مقوله کلی و 2 مؤلفه اصلی که بیانگر مکان برنامه درسی پژوهشگری دبیران بودند، تحت عنوان: 1- کلاس درس برای بحث گروهی 2- ایجاد فرصت برای یادگیری الکترونیکی، شناسایی و استخراج گردید.

سؤال 9- زمان اجرای برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران چگونه است؟

جدول 9- مقوله های شناسایی شده برای زمان اجرای برنامه درسی پژوهشگری دبیران

عناصر برنامه درسی بررسی شده	پاسخ ها	جامعه آماری	کد مصاحبه شونده	فراوانی پاسخ‌ها
زمان	زمان در ایام تعطیلات دبیران باشد	دبیران	7-5-3-1	4
		نخبگان	4-2-1	3
زمان خارج از وقت کلاس و درس باشد.		دبیران	6-4-3-2-1	5
		نخبگان	5-4-3	3
زمان به صورت چند دوره متوالی باشد.		دبیران	7-6-5	3
		نخبگان	4-3-1	3
متوالی و خارج از ساعات کلاس درس				کد گذاری انتخابی (زمان)

سؤال 10- شیوه های ارزشیابی برنامه درسی پژوهشگری برای دبیران چگونه است؟

با توجه به خلاصه تحلیل‌های انجام شده در جدول 9 در مجموع 7 مقوله فرعی شناسایی و 3 مقوله کلی و 1 مؤلفه اصلی که بیانگر زمان برنامه درسی پژوهشگری دبیران بود، تحت عنوان: 1- انعطاف در زمان شناسایی و استخراج گردید.

جدول 10- مقوله های شناسایی شده برای ارزشیابی برنامه درسی پژوهشگری دبیران

عناصر برنامه درسی بررسی شده	پاسخ ها	جامعه آماری	کد مصاحبه شونده	تعداد
دبیران در فرایند ارزشیابی خودشان را ارزشیابی کنند.		دبیران	6-5-4-3-2-1	6
		نخبگان	6-5-4-3-1	5
ارزشیابی با استفاده از آزمون‌های چند گزینه ای نباشد، بلکه با استفاده از آزمون‌های باز پاسخ و عملکردی باشد.		دبیران	6-5-4-3-2-1	6
		نخبگان	7-6-5-4-3-2-1	7
عمل دبیران مورد ارزشیابی قرار گیرد نه اطلاعات و معلومات صرف آنها.		دبیران	6-5-4-2	4
		نخبگان	6-5-3	3
ارزشیابی در خدمت ارتقای روحیه پژوهشگری دبیران باشد.		دبیران	6-4-1	3
		نخبگان	5-4-3-2-1	5
کد گذاری انتخابی (ارزشیابی)				• خود ارزیابی - ارزشیابی تشریحی - ارزشیابی عملکردی

عناوین: 1- خود ارزیابی 2- انجام کارهای عملی تحقیق شناسایی و استخراج گردید.

با توجه به خلاصه تحلیل‌های انجام شده در جدول (10) در مجموع 7 مقوله فرعی شناسایی و 4 مقوله کلی و 2 مؤلفه اصلی که بیانگر ارزشیابی برنامه درسی پژوهشگری دبیران بودند، تحت

طراحی الگو که شامل مقوله های اصلی و بیانگر مؤلفه های برنامه درسی پژوهشگری دبیران بودند شناسایی و استخراج گردید که عبارتند از:

شکل 1- الگوی برنامه درسی پژوهشگری دبیران دوره دوم متوسطه بر اساس الگوی اکر

اعتبارسنجی الگوی برنامه درسی پژوهشگری دبیران بر اساس آزمون یو من ویتنی:

جدول 11- خلاصه نتایج مربوط به آزمون یو من ویتنی مربوط به متغیرهای عناصر برنامه درسی پژوهشگری در دو گروه نخبگان و دبیران

عناصر	گروه	تعداد	میانگین رتبه ها	مجموعه رتبه ها	U من ویتنی	ویلکاکسون	Z	سطح معنی داری
منطق و چرایی	نخبگان	10	15	150	95	150	-0/707	0/480
	دبیران	20	15/75	315				
اهداف و مقاصد	نخبگان	10	13/90	139	84	139	-1/010	0/313
	دبیران	20	16/30	326				
محتوا	نخبگان	10	15/90	159	96	306	-0/707	0/786
	دبیران	20	15/3	306				
فعالیت‌های یادگیری	نخبگان	10	16/40	164	91	301	-0/671	0/62
	دبیران	20	15/05	301				
نقش دبیران	نخبگان	10	15	150	95	150	-0/707	0/480
	دبیران	20	15/75	315				
مواد و منابع	نخبگان	10	16/05	164/50	94/50	304/50	-0/373	0/709
	دبیران	20	15/22	304/50				
گروه بندی	نخبگان	10	15/0	155	100	31	0/...	1/000
	دبیران	20	15/50	310				
مکان	نخبگان	10	16	160	95	305	-0/509	0/611
	دبیران	20	15/25	305				
زمان	نخبگان	10	16/50	165	90	300	-0/747	0/455
	دبیران	20	15	300				
ارزشیابی	نخبگان	10	15/50	155	100	31	0/000	1/000
	دبیران	20	15/50	310				

بحث و نتیجه گیری

در این تحقیق بر اساس الگوی به دست آمده از برنامه درسی پژوهشگری دبیران با توجه به نتایج شکل (1) می توان گفت که دبیران بر اساس این الگو، مهارت‌ها و توانمندی‌های خود را تقویت می کنند و در دبیران بینش علمی و انجام عمل پژوهش به وجود آمده و وضع کلاس درس و مدرسه بهبود پیدا می کند و تغییر و

در آزمون فوق با توجه به این که سطح معنی داری آزمون در همه عناصر ($\text{sig} = > .05$) می باشد، در نتیجه می توان ادعا نمود که نظر دو گروه دبیران و نخبگان در همه عناصر برنامه درسی پژوهشگری دبیران دارای اختلاف معنی دار آماری با هم نیستند و الگوی مورد نظر مورد تأیید قرار گرفت.

شامل ضعف اطلاعاتی و عدم آگاهی معلمان از فرایند پژوهش و کمبود امکانات و منابع علمی - پژوهشی، نداشتن انگیزه کافی و پایین بودن روحیه پژوهشی معلمان، عدم حمایت مالی شایسته از طرف مسئولین و محدودیت های مالی، کمبود وقت برای انجام پژوهش و نگرش و عمل مدیران، پایین بودن روحیه فعالیت های گروهی و تیمی برای انجام پروژه های تحقیقاتی می باشد، (Aysegul, Bilge, 2017) آموزش باید در یک استان یا شهرستان و یک مدرسه باشد و دوره ها به صورت عملی برگزار شود و محور آموزش توسط معلمان تعیین گردد، (Meerah, 2012) معلمان به میزان بالایی به آموزش و راهنمایی در زمینه پژوهش نیاز دارند و نیاز است که در این زمینه بستر سازی شود، (Julien, 2012) مهارت های انجام پژوهش توسط معلمان را به صورت مهارت طراحی و انجام کلی فرایند پژوهش، مهارت ارزشیابی پیشینه پژوهش و تجزیه و تحلیل نقادانه آن و تلفیق پژوهش های قبلی، نوشتن گزارش علمی از پژوهش، ارائه شفاهی پژوهش و مهارت کارگروهی بیان می نماید، (Wacher, 2009) دلایل روی آوردن معلمان به پژوهشگری را رضایت روحی پس از تدریس موفق، آموختن روش های پژوهش در آموزش به ویژه تأکید بر فناوری اطلاعات و ارتباطات و افزایش رشد حرفه ای آنها می دانند، (Borgia, Schuler, 2009) با انجام کار پژوهشی، بچه ها در عملکرد کلاسی و تجربیات خود متعهد هستند و در یادگیری پیشرفت حاصل می شود، آموزشیارانی که به عنوان معلم هستند و بچه ها به عنوان دانش آموز، در عملکرد خود در حال پیشرفت هستند و توسعه حرفه ای حاصل می شود، و همسو و هماهنگ می باشند.

پیشنهاد های کاربردی پژوهش

- 1- مهارت پژوهشگری به دبیران آموزش داده شود و فرصت هایی ایجاد گردد که روحیه پژوهشی و مشارکتی در آنان شکل بگیرد، روش تدریس دبیران در محیط آموزشی مبتنی بر پژوهش باشد و همچنین دانش آموزانی با روحیه پژوهشگری توسط دبیران تربیت گردند.
- 2- مهارت حل مسأله در دبیران ایجاد و روحیه پرسشگری در آنها تقویت شود. همچنین زمینه روحیه مشارکتی بین خود دبیران و دانش آموزان به وجود آورده شود.
- 3- به دبیران فرصت داده شود تا بتوانند نتایج کارهای پژوهشی خود را در عمل و کلاس درس به کار ببندند.
- 4- به دبیران هم فرصت انجام تدوین طرح های تحقیقاتی به خصوص، تحقیقات آزمایشی را در محیط های

تحول در کلاس و جریان یاد دهی - یادگیری به وجود می آید. این الگو باعث شکل گیری روحیه پژوهش و مشارکت در دبیران شده و دانش آموزان را برای انجام کارهای تحقیقی، راهنمایی و آماده می کند. دبیران پژوهشگر، بر اساس این الگو، می توانند مهارت های مربوط به تحقیق و پژوهش را آموزش داده و روش های تدریس خود را مبتنی بر پژوهش و انجام کارهای پژوهشی قرار دهند. دبیران بر اساس مهارت های پژوهشی کسب شده که از مواد و منابع موجود پژوهشی و دوره های پژوهشگری به دست آورده اند، جهت راهنمایی دانش آموزان در انجام کارهای پژوهشی بستر سازی کرده و کلاس درس را برای بحث گروهی و یادگیری الکترونیکی آماده می کنند. در صورت به کارگیری نتایج این تحقیق توسط دبیران، فاصله بین پژوهشگر و دبیران کمتر و مسأله میان جدایی نظریه و عمل از بین می رود و دبیران توجه دقیق تری به روش های صحیح تدریس می کنند. چون دبیران بیش از دیگران در معرض پرسش های آموزشی هستند، پس بهتر است برای پاسخ به پرسش ها و مسایل دیگر درگیر پژوهش شوند. مشارکت دبیران در برنامه های پژوهشی می تواند به بهبود نگرش و علاقمندی دبیران و دانش آموزان به پژوهش منجر شده و به گسترش دانش پژوهشی آنان کمک کند. همچنین الگوی به دست آمده از برنامه درسی پژوهشگری دبیران از طرف دو گروه (دبیران پژوهشگر و نخبگان و صاحب نظران برنامه درسی) با اعتبار بالایی مورد تأیید قرار گرفت.

نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات (golamkani, 2020) تجارب زیسته معلمان، عبارتند از: زمینه سازی خلق روش های تدریس نو، تجربه گردانی و تبادل اطلاعات بین معلمان، تغییر و بهبود تدریس معلمان، ایجاد و پرورش توان پژوهشگری در معلمان، توسعه حرفه ای معلمان، رشد اخلاقی معلمان، موفقیت و بهبود یادگیری دانش آموزان، (fayaz, 2019) پژوهشگری معلمان باعث نزدیک کردن فاصله نظر و عمل، گسترش مشارکت و تبادل اطلاعات و تجارب، دوری از عوام زدگی و پاسخگویی علمی به چالش ها، تولید دانش بومی و کاربردی، رشد خودباوری و احساس خودارزشمندی و بهبود کیفیت تدریس می شود، (hadighi, 2017) برگزاری دوره آموزشی پژوهشگری باعث بهبود کیفیت طراحی آموزشی، به کارگیری روش های نوین تدریس، به کارگیری وسایل آموزشی در فرایند یاددهی - یادگیری، به کارگیری روش های مناسب ارزشیابی، حل مسایل آموزشی و تربیتی توسط دبیران می شود، (erfani, 2016) با پژوهش می توان فاصله نظر و عمل را در امر آموزش و تدریس بیشتر به صورت عملی در کلاس اجرا کرد، که این امر خود باعث افزایش سطح کیفیت آموزشی می شود، (enayati, 2012) موانع اجرایی پژوهشگری دبیران

درس به عنوان بهترین مکان برای بحث گروهی استفاده نموده و فرصت‌هایی را برای یادگیری الکترونیکی توسط دبیران در کلاس درس ایجاد نمود.

9- متولیان امر آموزش و یادگیری، زمانی را برای انجام کارهای پژوهشی دبیران انتخاب کنند که منقطع باشد، یعنی در ایام تعطیلات دبیران باشد، خارج از وقت کلاس و درس باشد و به صورت چند دوره متوالی برگزار گردد.

10- آموزش و پرورش برای ارزشیابی، باید زمینه ای را برای دبیران فراهم نماید که خود ارزیابی دبیران در فرآیند ارزشیابی ملاک قرار گرفته و عمل دبیران مورد ارزشیابی قرار گیرد نه اطلاعات و معلومات صرف. همچنین دبیران به استفاده از آزمون‌های باز پاسخ و عملکردی به منظور ارتقای روحیه پژوهشگری روی بیاورند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- 1- Akker, J. V. D. (2010). Curriculum perspectives: An introduction. In J. van den Akker, W.
- 2- Kuiper & U. Hameyer (Eds.), Curriculum landscapes and trends (pp. 1-10). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- 3- Aysegul Altun, Bilge Gok. (2017). Determining in- service training Program "characteristics given to teachers by conjoint analysis, Faculty of Education, Volume 5, Issue12, Pages 13-19.
- 4- Bazargan, A. (2016). Action Research Training Booklet. Tehran: University of Tehran Publishers. (in Persian)
- 5- Borgia, Eileen T., Schuler, Dorothy (2009). Action Research in Early Childhood Education, available, ERIC Digest. Volume 4(3), PP. 65-83 Hacettepe University, Ankara, 06532, Turkey.
- 6- CHaychi, P.Gooya, Z. ., Mortazi Mehrabani, N., Saki, R. (2006). Assessing the achievement of the goals of the teacher-researcher program, Quarterly Journal of Education, 85, pp. -107-133
- 7- Dodani, S. LaPorte, R. E. (2011). Ways to strengthen research capacity in developing countries: effectiveness of a research training

- آموزشی داده و بستری برای نقد روش شناسی تحقیقات گذشته فراهم گردد.
- 5- باید زمینه هایی را برای دبیران فراهم کرد که به مسایل آموزش و پرورش آگاه و آشنا شده و تجربه پژوهشگری کسب کرده و در آموزش و تدریس خود در کلاس درس آن ها را به کار ببندند.
- 6- برای انجام کارهای پژوهشی دبیران، باید منابع و موادی مانند کتب تحقیقی و روش شناسی، تحقیقات انجام شده قبلی، مقالات، پایان نامه ها و مجلات را فراهم کرد و به آسانی در دسترس آنان قرار داد.
- 7- برای دبیران باید فضایی جهت گروه بندی به وجود آورد که گروه بندی به گونه ای باشد که فعالیت پروژه ای را حمایت کند و ضمن همکاری گروه با همدیگر، مسئولیت شخصی هر فرد هم مشخص باشد.
- 8- جهت استفاده مکان برای انجام کار پژوهشی دبیران، باید ترتیبی اتخاذ گردد که مکان حتی المقدور به فناوری‌های نوین برای ارایه مواد چند رسانه ای مجهز باشد، در دسترس و نزدیکی محل اشتغال دبیران باشد، برانگیزاننده باشد و زمینه ای فراهم کرد که از کلاس

- workshop in Pakistan. The Royal Institute of Public Health, 122, 578-587.
- 8- Eghbal, M. (2011). A Study of the Philosophical Foundations of the Action Research Method of the Researcher Teacher, Year 3, Issue 1, p.47.
- 9- Enayati, T. (2012). Investigating research barriers from the perspective of Behshahr middle school teachers. New approach In educational management. 3 (4), 205-189.(in Persian)
- 10- Erfani, N. (2016). The effectiveness of study courses on the knowledge and teaching skills of primary school teachers. Research in curriculum planning. Thirteenth year, second period, number 44, consecutive 21 pages 122 spring 2016. (in Persian)
- 11- Fayaz, I. (2019). Interpretive representation of horizons, bottlenecks and solutions Teacher-researcher program as action research on teacher research. Journal of Educational Psychology, Allameh Tabatabai University, Vo Fifteenth, No. Fifty-four, Winter 98, pp. 91-111. (in Persian)
- 12- Fazlollahi GHamshi, S., Noroozi., A . A., Maleki Tavana, M. (2011). Investigating the

- Inhibitory Factors Affecting Farhangian Research. Curriculum Research, Year 9, Volume 2, Number 5 (32). (in Persian)
- 13- Fichtman, dana. (2017). the reflective educators guide to classroom research learning to teach and teaching to learn through practitioner inquiry. New york: press.
- 14- Golamkani, M. (2020). Understanding teachers' lived experiences of the quality of implementation of curriculum and action research projects in primary schools Mashhad, Master Thesis, Hekmat Razavi Institute of Higher Education. (in Persian)
- 15- Hadighi, A. (2017). Investigating the attitude of Ramsar teachers about the effect of action research training on Improving the use of teaching elements, Master Thesis, Shahid Beheshti University. (in Persian)
- 16- Hawk, maria (2017). Chatholic school teacher as action researcher: A project designed to empower and transform chatholic school teachers into instructional a dissertation. Submitted to the faculty of the graduate school of education in candidacy for the degree of doctor of education p87.
- 17- Hejazi, Y., Pardakhtchi, M., SHahpasand, M. (2019). Teacher professional development approaches. Tehran: University of Tehran, p. 48. (in Persian)
- 18- Julien. B.L., Lexis. L., Schuijers. J., Samiric. T., McDonald.S. (2012). Using capstones to develop research skills and graduate capabilities: A case study from physiology .9, 3, 1-15.
- 19- KHosravi, M. (2013). Analysis of the acceptance of curriculum innovations in the higher education system. Quarterly Journal of Educational Psychology, 27, (2), p. 9. (in Persian)
- 20- Koutselini, M (2016). Participatory teacher development at schools: Processes issues, Journal of Action Research, Volume 6(1).pp.29-48.
- 21- Leighton, J. (2017). "An Experimental Test of Student Verbal Reports and Expert Teacher Evaluations as a Source of Validity evidence for Test Development", Student Report and Teacher Evaluations, Volume 12, Issue 3, Pages 103.
- 22- Meerah, T. S. M. Osman. K. Zakaria. E. Haji Ikhsan. Z. Krish. P. Choo Lian. D.K.Mahmod, D. (2012). Developing an Instrument to Measure Research Skills. Social Behavioral Sciences, 60, 630 – 636.
- 23- Munn, P. (2008). Bolding research capacity collaboratively: Canwetake Ownership of Our Future? British Educational Research Journal, 34(4), 15-27.
- 24- Peterson, C.A., Hays Kimmons. J.E., Cole. J.S. (2008). Short-Term Effective of an Outcomes Research Training Curriculum Within a Coordinated Program. American Dietetic Association, 108, 120-124.
- 25- Rowly, j. (2017). Action research: an approach to student work based learning, Journal of Education and Training, Volume 45, number3.pp.131-138.
- 26- Saki, R. (2010). Teacher Research Literacy, Tehran: Danesh Afarin Publications. (in Persian)
- 27- Trunk N, Arthur S. (2017). Action research and constructivism: two sides of the samecoin? Or, one side, International Journal of Management in Education, V.1, Number 1-2,2007.Theory, method, and practice (pp. 177-199). Thousand oaks, CA: Sage.
- 28- Wachter, J. (2009). Training Needs Assessment of the Cooper Engineering Group at ADC, MA thesis in Training and Development. University of
- 29- Whitehead, J. McNiff, J. (2016) Action Research: Living Theory, sage. Volume 5(2), PP.139–159. Wisconsin: Stout.
- 30- Yoon, Kiok. Park, Youngin. Yong Hong, Seoung (2007). Elementary Teachers perception of Action Research in Korea. Annual Conference of the Comparative and International Education Society held in April 14-18: Toronto.